MIELIPIDE

Onko niin, että hallituspuolueiden joukossa on niitäkin poliitikkoja, jotka eivät ole valmiita pyyhkimään pöytää tasavallan itsenäisyyttä paljon vanhemmalla kunnallisdemokratialla? **TIMO KÄSSI VIERASKOLUMNISSAAN**

LUKIJALTA

Kehysriihestä huonoja uutisia

Kehysriihen tiedotteessa 135 (21.3.) todetaan oraakkelimaisesti, että ”päätetyillä toimilla (valtion) velkasuhteen kasvu taittuu vaalikauden loppupuolella ja nettosopeutuksen määrä on noin 600 miljoonaa euroa vuoden 2015 tasolla”. Lause kertoo siitä, että velkaantuminen ei suinkaan lopu, vaan vain velka/bkt- suhteen kasvun toivotaan taittuvan.

Valtiontalouden alijäämäksi vuodelle 2013 arvioitiin viimesyksyisessä budjettiesityksessä seitsemän miljardia euroa, joten selvää on, että kehysriihen päätöksillä alijäämä jää käytännöllisesti katsoen ennalleen ja alijäämän supistaminen jää perinnöksi seuraaville hallituksille. Hallitus onnistui kuitenkin kääntämään kaiken huomion tästä alijäämätavoitteen epäonnistumisesta laskemalla yhteisöveroa. Nettovaikutuksiltaan lasku ei kuitenkaan ole kovin merkittävä, eikä se lyhyellä tähtäimellä saa aikaan mitään ihmeitä sen paremmin tuotannossa kuin työllisyydessä.

Verotus kokonaisuutena ottaen kiristyy ja jo entisestään surkea hintakilpailukyky heikkenee. Vaikka verotuksen kiristyminen koettelee lähinnä kotitalouksia, ei se suinkaan tarkoita sitä, että veroilla ei olisi mitään kustannusvaikutuksia. Korkeammat kuluttajahinnat on pakko kompensoida korkeampina palkkoina ja toisaalta koska lähes kaikki tulonsiirrot on indeksoitu hintoihin, tietää verojen korotus myös valtion menojen kasvua. Hallituksella ei kuitenkaan ole ollut happea supistaa oikeastaan mitään menoja. Pahoin pelkään, että luvattu 50/50-periaate lässähtää lopulta vain 100/0-periaatteeksi, eli jäljelle jäävät vain verojen korotukset.

Kuka muuten olisi ennustanut 2011, että seuraavana vuonna esimerkiksi työttömyysmenot kasvavat 12 prosenttia ja yleinen asumistuki 10 prosenttia? Hallituksen asenteesta saa hyvän kuvan pelkästään laskemalla tiedonannosta avainsanat: ”lisätä” ja ”kasvattaa” (ja niiden sijamuodot). Niitä löytyy 10 kappaletta, mutta ”supistaa” tai ”vähentää” -sanoja on vain kolme.

Rahaa näyttää vieläkin löytyvän kaikkeen hyvään, jopa tulonsiirtojen indeksoinnin lisäämiseen. Julkista vuokra-asuntotuotantoa tuetaan, samalla kun kiinteistöveron, sähköveron ja pääomatuloveron korotuksilla supistetaan yksityistä tarjontaa. On tuskallisen vaikeaa löytää kehyspäätöksestä mitään linjaa muuta kuin, että otetaan sieltä, mistä on helpointa ottaa. Mitä jos kehysriihi olisi jätetty pitämättä; olisivatko asiat paljon huonommin? Tuskinpa vaan.

Ehkä sen verran realismia on viimeisen kahden vuoden aikana syntynyt, että kaikkein utopistisimmat kuvitelmat transaktio- ja pankkiveroilla sekä harmaasta taloudesta saatavilla miljardeilla ovat särkyneet. Toki vieläkin elää syvällä naiivi kuvitelma siitä, että nykyistä laskusuhdannetta seuraa automaattisesti uusi kiivas kasvuperiodi, joka panee taas vauhtia hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiseen.

Mutta ikävä kyllä, ”vanhan ajan” kasvunumeroille on pakko sanoa hellät jäähyväiset: nykymenoilla saa olla kiitollinen, jos päästään edes plussan puolelle.

Matti Viren
professori
Turun yliopisto

Jarrua välillä

Tämä hallitus voisi jo lakata tekemästä uudistuksia. Meno on sen verran holtitonta. Syrjäalueen ihmiset kärsii. **Riittää jo**

Palkkauspulma

Naapurin 13 v tyttö tahtoisi kesätöihin navettaan. Kuinka saan tapaturma vakuutuksen noin nuorelle? **Ei nimimerkkiä**

Kesäaika

Venäjällä järki voitti, Suomessa tyhmyys jatkuu.
Jaakko Koskinen

Tätä ette julkaise

Tätä viestiä ette kuitenkaan uskalla julkaista. Mut kokoomus ajaa meijät tuhon tielle!
Ei nimimerkkiä

Oma lehmä ojassa

Keskuskaupunkien johtajat kannattavat kuntia kumoon. Onko ihme?
Naapureiden rahat...

Koulua vai rahastusta?

Arvoisa E.Simonen. Koulutukseksi ei voi kutsua sellaista, jossa oppimista tai osaamista ei mitata, rahastukseksi kylläkin.
Junkkari KVL

Lakeja muutetaan

Orjuuskin oli joskus laillista ja omistajilleen erittäin kannattavaa, mutta moraalittomana se lopetettiin. Sama pätee turkistarhaukseenkin.
Ei nimimerkkiä

Särkijärvelle

Helena Särkijärvi, juuri niin. Ei vastakkainasettelua, vaan yhdenvertaisuus. Miksi siis kaupungissa nallet ja hukat ammutaan?
Kilttejä, vaarattomia

MT:N ARKISTO

Lapsille on tärkeää saada tuntea kuuluvansa joukkoon, kirjoittaa Jaana Oulamo.

Kylväkää lapsen sydämeen hyvää

Nykyään luonnollinen kiintymys on katoamassa. Kun side vanhempiin on liian löysä, lapset oireilevat olemalla tottelemattomia ja kiittämättömiä. Perheenjäsenten välinen rakkaus on tämä luonnollinen side, joka saa vanhemmat pitämään huolta lapsistaan ja lapset kasvamaan kiinni vanhempiinsa.

Lisäksi perheitä kuormittaa nykyään se, että ihmiset keskittyvät rahan hankkimiseen, nautintoihin ja itseensä. Tämä johtaa siihen, että lapset jäävät usein paitsi vanhempiensa huomiota, minkä vuoksi monet lapset jäävät tunteidensa kanssa yksin.

On tärkeää, että vanhemmat tekevät perhe-elämästä lämmintä ja miellyttävää sekä viettävät riittävästi aikaa lastensa kanssa. Kiireisessä nykymaailmassa käy kuitenkin usein niin, että he ikään kuin jättävät oven auki ikätovereiden vaikutukselle, niin että se pääsee tekemään tuhojaan lasten elämässä.

Vertaispaine on erittäin voimakas tekijä, johon täytyy suhtautua vakavasti. Lapsille on tärkeää saada tuntea kuuluvansa joukkoon. Jos vanhemmat eivät osoita luonnollista kiintymystä, etsivät lapset läheisyyttä jostain muualta – yleensä kavereiltaan, joiden arvot ja asenteet he sitten todennäköisesti omaksuvat.

Tämä voidaan kuitenkin välttää, jos vanhemmat luovat kiinteät siteet lapsiinsa.

On tunnettu tosiasia, että kehittyäkseen normaalisti lapset tarvitsevat leikkiä ja mukavaa ajanvietettä. Viisaat vanhemmat pyrkivät vahvistamaan suhdettaan lapsiinsa viettämällä vapaa-aikaa heidän kanssaan niin paljon kuin mahdollista. Tällä tavoin vanhemmat voivat paitsi opastaa lapsia oikeanlaisen ajanvietteen valinnassa myös osoittaa lapsille, miten paljon he arvostavat heitä.

Vanhemmat, osallistukaa rohkeasti entistä enemmän itse lastenne kasvattamiseen, sen sijaan, että jättäisitte internetin, television tai katujen tehtäväksi sen asian, joka todellisuudessa kuuluu teille. Lapsen jättäminen muiden kasvatettavaksi merkitsee sitä, että antaa maailman vaikuttaa häneen liikaa. Se on kuin voimakas tuuli, joka kuljettaa mukanaan rikkakasvien siemeniä kokemattoman lapsen sydämeen.

Lopulta nämä siemenet itävät sydämeen, ja se, mitä sydämeen kylvetään, vaikuttaa ihmiseen: hyvä ihminen tuo sydämestään esiin hyvää, mutta paha tuo esiin pahaa.

Jaana Uolamo
Akaa

Kalastusjärjestöt jäävät nuolemaan näppejään

Kalastuslain kokonaisuudistuksen valmistelu on pahasti kesken, vaikka sitä on valmisteltu jo monta vuotta. Vaikuttaa siltä, että uusi laki yritetään runnoa väkisin läpi pelkän uudistuksen vuoksi ajattelematta lainkaan uudistuksen seurauksia.

Kalastusalueseminaarissa helmikuussa kysyin kalastusneuvos Kirjavaiselta kalavesien omistajien osuutta suunnitellusta 35 euron valtakunnallisesta kalastusmaksusta, mutten saanut vastausta kysymykseeni. Sen hän kuitenkin kertoi, että luvan hinta on tarkoitus saada mahdollisimman alhaiseksi, eikä muita hintavaihtoehtoja ole käsitelty.

Ihmettelin kuitenkin esitetyn lupamaksun pienuutta, koska tällä hetkellä kalastuskortin hinta on 22 euroa, josta noin neljännes palautuu kalavesien omistajille ja läänikohtainen viehelupa maksaa 29 euroa, jonka tuotto lähes kokonaisuudessaan palautuu omistajille.

Nyt näyttää siltä, että sain vastauksen kysymykseeni, koska lehtihaastattelussa (Itä-Savo) kalastusneuvos Kirjavainen sanoo: ”Uuden kalastuslain hyväksyminen lopullisesti eduskunnassa näyttää olevan vielä pitkän tien takana. Pohtia kun täytyy sekin, mihin kalastusmaksusta kertyvät varat käytetään. Tällä hetkellä ministeriössä on lähtökohtana, että varat menevät kalastuslain täytäntöönpanoon.”

Kuka istuttaa kaloja, jos kalavesien omistus sosialisoidaan, kysyy Pertti Kuvaja.

Tuo lausunto tarkoittaa käytännössä sitä, että kalavesien omistus sosialisoitaisiin ja kalavesien omistajat sekä kalapuolella aktiivisesti toimivat eri järjestöt jäisivät kokonaan ilman jako-osuutta.

Kukahan sen jälkeen suorittaisi kalojen istutuksia ja muita hoitotoimenpiteitä?

Pertti Kuvaja
Haukiveden kalastusalueen pj.
Rantasalmi

Jatkuva kasvu-ura?

1990-luvun laman hellittäessä talousoppineet pääekonomistit, analyytikot ja ennustepäälliköt vaativat pääsyä jatkuvalle kolmen prosentin talouskasvu-uralle. Trendi jatkuu edelleen.

Todella omituista, jopa pelottavaa. Tuntuu vähän siltä, että mainitut ”talousnerot” eivät ole tutustuneet sellaiseen matemaattiseen käsitteeseen kuin koronkorkotaulukkoon. Siitä näkee suoraan ilman laskutoimituksia, mitä mainittu talouskasvu tarkoittaa jo melko lyhyen ajan sisällä.

20 vuodessa talouden pitäisi lähes tuplaantua, 50 vuodessa yli nelinkertaistua, sadassa vuodessa noin 20-kertaistua.

Voihan taloustiede?

Raimo A. Lahtinen
ekonomiaekspertti
Helsinki

Voihan taloustiede? «
RAIMO A. LAHTINEN

Se niistä leveistä hartioista

Kataisen ja Urpilaisen hallitus on ajanut Suomea kuntaliitoksiin kuin käärmettä pyssyyn. Pohjoisen vahvat metropolialueet Oulu ja Rovaniemi ovat pahasti miinuksella taloutensa kanssa.

Tässä meillä on selkeä esimerkki siitä, miten kuntaliitokset toimivat.

Ihmiset kunnissa elävät nykyisessä hetkessä. Menneestä ajasta voimme ottaa oppia, mutta tulevaisuudesta emme tiedä mitään.

Jyrkkä ei kuntaliitoksille.

Juhani Keinänen

»Pohjoisen vahvat metropolialueet Oulu ja Rovaniemi ovat pahasti miinuksella taloutensa kanssa.«
JUHANI KEINÄNEN

Miljoona susille

Turun Sanomat 21.3.2013: ”Valtio satsaa 1 miljoona euroa susitutkimukseen Lounais-Suomessa.”

Ehdotukseni on, että annetaan 5 000 euroa tapettu susi, 200 kappaletta riittäisi ja päästäisiin tästäkin ongelmasta eroon.

Ihmisten suojelija

VIERASKOLUMNI

Tekemisistään hallitukset tunnetaan

Kohta kolmekymmentä vuotta ovat hallitukset, yhä lukuun ottamatta, istuneet koko vaalikauden. Jokaisen hallituksen menestystä arvioidaan pääministerin onnistumisen kautta. Pääministerien hyvät johtajaominaisuudet ovat ratkaisseet sen, miten hallitusten poliittiset ohjelmat ovat toteutuneet.

Matti Vanhanen (kesk.) johti hallitustaan virkamiesmäisesti. Itse pääministerin työstä ei Vanhaselle tullut pahemmin lunta tupaan. Päätöksiä tuli ja niitä laitettiin toimeksi.

Yhden pahan virheen Vanhasen hallituksen keskustalaiset tekivät, kun Lipposen hallituksen perintönä tullutta jätevesiasetusta valmisteltiin toimeenpantavaksi.

Ministeri Paula Lehtomäki (kesk.) ei sietänyt maakunnista kuuluvia vastalauseita. Puhdistamojen kauppamiehet tekivät hyvän tilin vehkeillään, kansa rutisi ja vastasi vaaleissa: jätevesiasetus on sieltä itsestään. Keskusta ohjattiin kansan toimesta oppositioon oppimaan.

Jyrki Kataisen (kok.) johtama hallitus ei toimi virkamiesmäisesti. Katainen johtaa Suomi Oy:tä, listautumatonta yhtiötä.

Hallituspuolueiden puheenjohtajat muodostavat konsernin johtoryhmän, joka silloin tällöin kokoontuu Säätytalolle kertomaan kokoomuksen uusista saavutuksista politiikan rintamalla. Katainen on pari vuotta jaksanut ylistää hallituksen saavutuksia niin sisäpolitiikassa kuin EU:n avarissa kamareissa.

Pääministeri on omaksunut viestinnässään positiivisen vireen. Kaikki pienetkin saavutukset ovat fantastisia tai upeita.

Hallituksen puolivälitarkastelulta odotettiin selkeää viestiä siitä, mihin yhteiskuntaa ollaan viemässä. Ja viesti oli selvä.

Yhteisöveron selkeällä alennuksella haetaan vauhtia yritysten kasvuun. Yhteisöveron alennuksen maksajiksi haastettiin koko kansa. Viina-, tupakka-, bensa-, sähkö- ja sokerivero nousevat. Hallituksen kolme vasemmistopuoluetta antoi hallituksen tiedotustilaisuudessa päätöksille selkeän tuen.

Vasemmistoliittoa alkoi myöhemmin hieman kaduttaa, mutta ei vassareita taida oppositio juuri nyt kiinnostaa.

Kataisen hallituksen suurin murheenkryyni kotimaan politiikassa on edelleen kuntajaon uudistus ja siihen liittyvä soteuudistus. Kokoomus on etelän suurien kaupunkien johtavana puolueena ottanut jo pitkään kovia kantoja ”kuntainliittohimmeleistä” ja satojen pienten kuntien raskaasta taakasta modernille yhteiskunnalle. Pieniä kuntia halutaan lakkauttaa niin sanotun kestävyysvajeen nimissä.

Jostakin syystä hallitus ei ole pystynyt tekemään selkeitä ehdotuksia sen enempää kuntalain muutoksista kuin myöskään sote-alueista. Onko niin, että hallituspuolueiden joukossa on niitäkin poliitikkoja, jotka eivät ole valmiita pyyhkimään pöytää tasavallan itsenäisyyttä paljon vanhemmalla kunnallisdemokratialla?

Voi olla niinkin, etteivät kaikki hallituspuolueetkaan ole valmiita jättämään maakuntien ihmisten palveluiden järjestämistä huonossa taloudellisessa kunnossa olevan kunnan hoitoon.

Kotimaakuntani suurimman kaupungin, Jyväskylän, kaupunginhallituksen tuore puheenjohtaja Riitta Mäkinen (sd.) kertoi pääsiäisen alla, että Jyväskylä on lähes kriisikunta.

Nämä talousvaikeuksissa olevat maakuntien metropolitko turvaavat parhaiten terveys-, koulutus-, ja sosiaalipalvelut? Tuskin vain. Ainakaan yksin.

TIMO KÄSSI
on talonpoika
Uuraisilta.

timok@
elisanet.fi

HUIDUNPERÄ

Savon murre – rikas murre

Me elämme tässä maassa nyt yleissuomen aikakautta. Koko yhteiskunnassa hallinnosta, talouselämästä, kulttuurista, politiikasta, lehdistöstä, radiosta ja televisiosta lähtien viljelemme valtakunnallista suomen kieltämme, kirjakieltä.

Samalla tuttujen, kotoisten murteitten käyttö meillä toki elää.

Kulttuurissamme näitä murteitamme myös vaalitaan. Murrekirjallisuus tunnetaan.

Mitä on tapahtunut tutuille murteillemme näin 2000-luvulle saavuttua? Tätä ennen murretutkimusta harjoitettiin meillä erityisen kunnioitettavasti. Kyse on ollut oleellisesta, omasta arvokkaasta, kansallisesta ilmiöstä, maakuntien omimmista murteista ja niiden ominaislaaduista.

Huidunperällä maallikkomme tulivat pääsiäispyhinä tutustuneiksi asiaan, kun kirjahyllystä tuli yhteiseksi lukemiseksi otetuksi murretutkimuksemme asiantuntijan Unto Eskelisen aikanaan ilmestynyt teos nimeltään Kieljkiärylöetä – savolainen sanakirja.

Kyseessä oli 1980-luvun puolivälissä ilmestynyt teos, jonka tekoon Unto Eskelinen kertoi alkusanoissaan ryhtyneensä myös eläkevuosiin ehdittyään ja kuulemma samalla yllytyshulluksi tavallaan jouduttuaan.

Teoksen tekijöinä toimivat samalla Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen edustajat fil.lisensiaatti Jaakko Sivula ja laitoksen tutkija, fil.maisteri Leena Sarvas.

Asiantuntemuksen rinnalla tietynlainen hyväntuulisuus Unto Eskelisen teoksessa kaiken asiatiedon ohessa vallitsee. Lukijan on siten mieluisaa tehdä tuttavuutta teoksen sisällön kanssa.

Jo heti alkuun selviää, että savolaismurteistolla on meidän oloissamme maan ” luajin liäänj” eli laajin alue. Tämän murteistomme alue jakautuu

kuuteen eri ryhmään ja on samalla tekijän mukaan ”mitä hilpeintä herkkua paitsi suulle myös korvalle”.

Näitä ryhmiä ovat Iisalmen ja Kuopion pohjoissavolaiset, Mikkelin ympäristön eteläsavolaiset, Pohjois-Karjalan itäiset, Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen sekä Etelä-Pohjanmaan ja Kainuun savolaismurteet.

Tekijä selvittää Savon murteen tyypillisiä tunnusmerkkejä. Niitä ovat äänteelliset erityispiirteet, taivutus- ja muotoseikat, myös muun muaasa kiertoilmaukset eli vänkyilyt, jotka ovat Savon murteellemme erityisen tyypillisiä.

Itse teoksen murresanasto käsittää huikean kiintoisan, yli 3 500 ilmaisun luettelon. Se kertoo savolaisten oivallisesta sanallisesta lahjakkuudesta, samalla älyllisistä oivalluksistaan ja hilpeästä huumoristaan.

Sana kiihottajaset esimerkiksi tarkoittaa teoksessa talkoiden lomassa osallistujille tarjottua välipalaa kuten yllätyskahveita, talkoosahtia, väliryyppyäkin sekä muuta vastaavaa. Lehmännuolemaksi taas sanotaan teoksen mukaan navettatyötä tekevän ”haalistunutta ja läiskäistä työvaatetta”.

Samaa ilmaisua kuulemma voidaan käyttää epäystävälliseen tapaan myös ihmisen kasvonpiirteistä. Sana luiru taas merkitsee kehnoa, perin laihaa kahvia. Kauppaan menijälle todetaan, että ”tuokee sieltä joku jässäkkä seksiä”. Jälkimmäisellä ilmaisulla tarkoitetaan savolaisittain keksipakettia.

”Seihtemäs kirnuh huuhevvesj” -sanonnalla kuvataan kaukaista etäissukulaista. Savossa ilmaisua seitempiippujnen käytetään pehmentävästi tarkoittamaan kuulemma Kuopion lääninvankilaa.

Naisten käyttämiä teonsanoja on tekijän mukaan ilmaisu rottierata.

Se merkitsee koruompelullla koristamista ja kirjomista. Sana rukkjasnokkainen on henkilö, jolla on niin suuri nenä, että sen voi rukkasella niistää.

Höpleksiminen puolestaan on hyväilyä, lemmiskelyä, höynääntyminen innostumista tai erehtymistä johonkin.” Hinkalonpyhkijäeset” olivat aikanaan elonkorjuun aikoihin vilja-aitoissa siivouksen varjolla pidetyt nuorten talkootanssit.

Siihen malliin teoksen mukaan savolaisseuduilla edelleen murretta viljellään. Hyväntuulisesti, oivaltavasti ja myös harvinaisen osuvasti se tapahtuu.

Tekijä samalla teoksen ”alkujuohattelussa” toteaa, että murreaapisen avulla on tarkoitus avata savolaisten ja myös muiden lukijoiden mieliä käyttämään nykyistä enemmän kotoista oman maan murretta jokapäiväisenä ilmaisuvälineenä.

Siten opasta sopisi tekijän mukaan myös vilkuilla ehkä myös maamme kouluissa, opistoissa ja kerhoissa. ”Tuskin se siellä haetannoo”, kuuluu tekijän hienotunteinen, osuva jatko tekstilleen.

Yli kolmellatuhannella savonmurteen esimerkki-ilmaisulla ja osuvilla, hilpeillä ja älykkkäillä sananparsillaan kirja tarjoaa lukijoille tervetulleen ja kotoisen lukuelämyksen.

Tervetullut tämä opus onkin, kun kotoista huumoria on varsin vähän meillä tarjolla ja poliittiset karikatyristimmekin ovat sitten Kari Suomalaisen ja Olavi Hurmerinnan aikojen jääneet tulematta. Käsissämme on siten oleellinen osa omaa, kotoista kansankulttuuriamme.

HEIKINTYTÄR